

Dammen Ton Sijbrands

Speltechnische topprestatie Gantwarg

Met betrekking tot de competitiepartij Gantwarg - Vogelaar (november 2007) deed ik vorige week een uitspraak die wel enige toelichting behoeft. Het gaat om de volgende stelling:

Zie diagram 1

Deze stand zou zijn ontstaan wanneer Vogelaar in de slotfase niet 44...9-13? (45.19x10 15x4 46.30-24! 21-26 47.41-36 +) maar 44...12-17!!? 45.19x10 15x4 had gespeeld. Dat ('niet zo voor de hand liggende') 44...12-17 noemde ik 'op z'n minst hardnekkiger'. Om dezelfde reden had ik al eerder (in de aantekening bij Gantwarg's 40ste zet) betwijfeld of Vogelaar werkelijk in alle varianten stond.

Het lijkt er inderdaad sterk op dat zwart het met 44...12-17 nog juist zou hebben gehouden. Dat heeft allereerst te maken met het feit dat de afwikkeling 46.33-29 niet meer dan een remise-eindspel oplevert. En bij een positioneel vervolg als 46.41-36 (van deze zet zal het tóch een keer moeten komen) 46...8-12! 47.30-24 9-13! 48.24-20 blijkt het fraaie 48...21-26!! een verrassend groot aantal verdedigende fitnesses op te roepen.

Zie diagram 2

Kijkt u maar wat er zoal kan volgen:

1) 49.32-27? 22x31 50.33x11 13-19! 51.36x27 19-24 52.20x29 23x41 en alle eindspelkansen zijn aan zwart.

2) 49.20-15 17-21 en nu:

2.1) 50.25-20?? 26-31!! met dam annex winnende naslag.

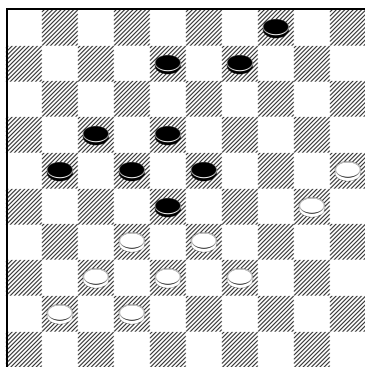

Diagram 1

2.2) 50.36-31! 22-27! met remise, zelfs na 51.33x22 27x36 52.22-17 36-41!! 53.17x28 41-46.

3) 49.20-14 22-27!! en opnieuw is winst voor wit van de baan, ongeacht of hij voor 50.33x11 13-19 51.32x21 26x6 kiest dan wel voor 50.33x31 4-10 51.14x5 18-22 52.5x28 22x44.

Ik voeg hier nog twee dingen aan toe. Ten eerste: men denke vooral niet dat zwart zich met 48...21-26!! aan een soort *gallery-play* bezondigt, en dat hij er met een veel gewonere zet als 48...21-27 49.32x21 17x26 ook wel zou zijn gekomen. Niets is minder waar, want na 48...21-27? 49.32x21 17x26 50.20-14!! staat wit wel degelijk op winst. Zo faalt 50...13-19 op 51.38-32!, 52.32-27 en 53.33x13 +. En zelfs na 50...12-17 51.14-9! 13-19 (of ook 51...4-10, zonder vrees voor 52.9-4??) beslist 52.38-32!, 53.32-27 en 54.33x11 +.

De tweede opmerking die ik wil maken, is dat dezelfde varianten

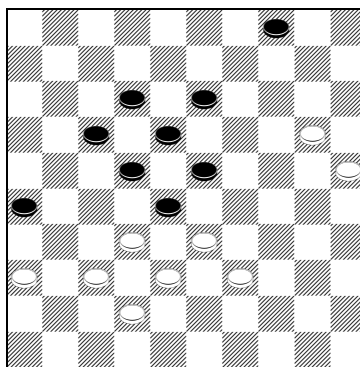

Diagram 2

via zetverwisseling kunnen optreden wanneer wit na 46.41-36 8-12 niet 47.30-24 maar 47.25-20 speelt. Immers: na 47.25-20 9-13 heeft zwart van het tactische vervolg 48.20-14 13-19!! (maar onder geen beding 48...21-27? 49.32x21 17x26 in verband met het temporiserende 50.30-25!! +; zie boven) 49.36-31 19x10 50.31-27 22x31 51.33x11 niet veel te duchten wegens 51...12-17!! 52.11x13 23-28! 53.37x17 28x48. De witte stukken staan dan te slecht geposteerd om nog door overmacht te winnen, bijvoorbeeld 54.39-34 48-31 55.13-8 31-26 56.17-12 4-9! =.

Maar zwart heeft na 47.25-20 nog een extra mogelijkheid die domweg te verbluffend is om hier niet te vermelden. Want in plaats van 47...9-13 blijkt hij zich zelfs 47...21-27!? 48.32x21 17x26 te kunnen permitteren. (Voor de stand na 47.30-24 gold dit overigens nauwelijks niet.) Weliswaar lijkt het of wit daarop met 49.38-32

winnend voordeel naar zich toe kan trekken (bijvoorbeeld 49...9-13? 50.32-27! 22x31 51.36x27 +), maar nadere inspectie leert dat dit niet het geval is.

Zwart beantwoordt 49.38-32 namelijk met 49...12-17!! De clou van die prachtige zet is niet zozeer dat hij na 50.32-27, 51.33x13 en 52.36x27 de geofferde schijf meteen weer terugwint - dat spreekt voor zich. Nee, de werkelijke pointe schuilt in de tegencombinatie waarover hij na 50.32-27 22x31 51.33x11 blijkt te beschikken, te weten 51...23-28!, 52...18-22!, 53...28-32!, 54...9-14 en 55...4x44 =. En in het gegeven dat de inlas 50.20-14 (50...9x20) wit evenmin verder brengt, omdat 51.32-27 in dat geval de tegenstoot 52...20-25! en 53...25x43 mogelijk maakt.

Kortom: bij het allersterkste weer was Vogelaar waarschijnlijk nog juist binnen de remisegrenzen gebleven. Maar achter het bord was dat reddende plan er nauwelijks uit te halen. Bovenstaande analytische bespiegeling doet wat mij betreft dan ook niets af aan de speltechnische topprestatie die Gantwarg in deze partij leverde.

Die prestatie krijgt in mijn ogen nog meer reliëf door de wetenschap dat de oud-wereldkampioen tegen Vogelaar voortborduurd op een openingsidee dat hij nota bene zelf ooit in de wedstrijdpraktijk geïntroduceerd heeft! Maar op die 'stampartij' (Gantwarg - Bastiaannet, WK 1980) hoop ik te zijner tijd terug te komen.